

FÖTAL ANOMALİLERE BAĞLI GÜÇ DOĞUM OBZERVASYONLARI

M. Zeki Doğanali*

Celâlettin Akkayan**

Yazarlar fötal anomalilerin, özellikle acaibat'ın hayvanlarda nadir olmadığını bildirirler. Saint-Cyre, acaibat oranını inekte 200 de bir, kısıraklarda 260 da bir, küçük ruminantlarda 768 doğumda bir olarak kaydetmektedir.

Erk, 1948 yılında inekte bir Sycephalien vak'asında, doğumu mümkün kılmak için saatlerce uğraştığını anlatır.

Doğanali, güç doğumlarla ilgili doktora çalışmasında inekte bir hidro-sefalus ile bir ankiloz'a ve kedide bir hidrosefalusa rasladığını, ayrıca 1960 yılında da sert hidrosefalustan ileri gelme bir güç doğuma müdahale ettiğini bildirir.

Memleketimizde, bu husustaki yayınların az oluşunu dikkate alarak, kliniğimizde müdahale ettiğimiz fötal anomalilerden ileri gelme güç doğum olaylarını yayınlamayı uygun gördük.

Literatür Bilgi

Fötal anomalileri genel olarak patolojik foetus ve gelişme anomalileri diye iki başlık altında toplamak uygun olur (1, 7).

1 - Patolojik foetus

A - Hydrocephalus: Beyin ventriküllerinde ve arachnoide boşlukta sıvı toplanmasıyla kafatasını gerip büyüten ve ciddi bir güç doğum sebebi olan bozukluktur (1, 2, 4, 6).

B - Hydropsie foetal:

Deri altı dokusunda serozite toplanmasına anazark, karın boşluğunda sıvı toplanmasına ascites ve göğüs boşluğunda sıvı toplanmasına hydrothorax isimleri verilir (1, 4).

* A.Ü.Veteriner Fakültesi Doğum B.ve Jinekoloji Kürsüsü Doçenti. Ankara-Türkiye

** A.Ü.Veteriner Fakültesi Doğum B.ve Jinekoloji Kürsüsü Dr.Asistanı. Ankara-Türkiye

C - Tendo ve kas büzülmesi, deformasyon, ankylose:

Bu anomali halinde bacaklar eklemler baş devamlı olarak eğri dururlar. Ankylose'lu bacaklar azçok atrofiye olmuş deformasyona uğramış haldedirler. Bu bacaklardaki çeşitli tarzda tezahür ederler: Bületür, arkür, çok fazla extensiyon gibi (7).

II - Gelişme anomalileri:

A - Devlik: Gelişmede yavrunun fazla büyümesinden ibarettir. Kısmi veya total olur. Vaziyete göre kısmi veya total embryotomi yaparak doğum mümkün kılınır (1, 6).

B - Foetal acaibat: Acaibat teriminden foetüsün bir çok foksionunu, hatta büyük ekseriyetle hayatını imkânsız hale getiren çok ciddi gelişme bozuklukları anlaşılır (1).

Uygun olmıyan bir sıcaklık, yarım asfeksi, embryonun dolaşım yetersizliği, özellikle beslenme bozukluğu (mineral madde noksanlığı, avitaminoz) anomalilerin sebepleridir (5).

Doğuma güçlük veren acaibat Geoffray-Saint Hilair'e göre iki sınıfta toplanabilir:

a - Basit acaibat sadece bir şahıstan meydana gelmiş olup coelosomien (Schistosoma reflexum) ve anidien'lerdir.

b - Birleşik acaibat (ikili acaibat):

1 - Autositaire ikili acaibat: Eusomphalien - Monomphalien, Monosomien - Sysomien, Monocephalien - Sycephalien.

2 - Parasitaire ikili acaibat: Polymelien (1, 4, 7).

Obzervasyonlarımız

1 - Çankaya'nın Lodumlu köyü 19 numarada oturan Mustafa Kademir'e ait 8 yaşındaki inek (Prot. 510) doğum yapamadığı şikâyetiyle 25/6/1960 tarihinde kliniğimize getirildi.

Yapılan muayenece cervix'in tamamen açık olduğu, yavrunun uzunluğuna arkadan geliş lumbo - ilial pozisyonda bulunduğu tespit edildi. Art bacaklar art. tarsiden kıvrılmış baş sol kostalar üzerine bükülmüş boyunda kontraktür var, ön bacaklar karpuslardan kıvrılmış sol tarafta kostalar üzerinde başın yanında yer almış. Bükülmüş olan bacakların hepsinde ankylose boyunda kontraktür olduğu için düzeltilemiyordu. Extraction forcé için bir mani olmadığı kanaatine vardığımızdan art bacaklara ip bağlayıp çektirdik. İkisi birden tarsal eklemlerden koptular. Bu defa ikili eklemli çengel orbitalara takılarak yapılan mutedil bir çekme ile yavru alındı.

Yavru normalden çok küçük, hemen bütün kaslarda büzülme eklemlerde ankylose mevcuttu.

Observasyon 2- Atıfbey Mah. Şehit Aldoğan Cad. No: 55 de oturan İsmet Alyurt'a ait Y. siyah inek (Prot. 620), 3/7/1964 de güç doğum sebebiyle kliniğimize getirildi.

Yapılan muayenede yavrunun üç bacağıının apertura pelvis cranialis'de ele geldiği hissedildi. Uzunluğuna önden geliş dorso sacral pozisyon mevcuttu. Fakat yavrunun bütün eklemlerinde ankylose ve boyunda kontraktür vardı. Columna vertebralis'te bükülme mevcuttu.

Önce spatülle ön bacakların deri altı yolları avulsion'u yapıldı, bilahare ekstraksiyon forse ile alındı.

Observasyon 3- Mahmudiye köyünden İsmail Öztürk'e ait Y. sarı inek (Prot. 145), 14/3/1961 tarihinde güç doğum şikâyetiyle kliniğimize getirildi.

İnek 24 saattenberi doğum sancılarını gösterdiği halde yavrulıyamamış.

Yapılan muayenede yavrunun uzunluğuna arkadan geliş, lumbosacral pozisyonda bulunduğu tespit edildi. Geliş ve pozisyon normaldi. Genital kanal kayganlaştırılıp ekstraksiyon tecrübe edildi, mümkün olmadı. Yeniden dikkatlice yapılan muayenede yavrunun karnının büyük olduğu tespit edildi: Ascites. Yavrunun pubisinin biraz önünden trokarla bir ponksiyon yapılırca bir gaz tenekesine yakın (yaklaşık olarak 15 litre) sıvı aktı. Bundan sonra yapılan mutedil bir çekme ile yavru alındı.

Dış görünüş itibariyle 9.5 ayını tamamlamış bir yavruya benzemiyordu. Sahibinden aşım hakkında alınan anemnez de bunu teyit etti.

Observasyon 4- Büyük Esat Bağları taş ocağı karşısı No: 128 de oturan Adafiye Acar'a ait 10 yaşındaki Y. siyah inek (Prot. No: 354) 28/5/1962 tarihinde güç doğum sebebiyle kliniğimize getirildi.

Anemnez: 12 saattenberi kontraksiyonlar devam ediyor, vulvadan barsaklar sarkmış, yavru doğmamış.

Semptom: Vulvadan dışarıya barsaklar sarkıyordu, dikkatli bir muayene ile bu barsakların yavruya ait olduğu tespit edildi. Vaginaya sokulan elin yardımıyla acaibat (coelosomen=schistosoma reflexum) olduğu, arkadan geldiği anlaşıldı. Yavru pelvis kanalını rahatça geçebilecek bir hacimde idi ve genital kanalı yaralayabilecek hiç bir sivri ucu ihtiva etmiyordu.

Müdahale: Genital kanal vazelin likid ile kayganlaştırıldı, gövdeye takılan ikili mafsallı çengelle mutedil bir çekme sonu ekstraksiyon sağlandı. Yavru zarları kolay ayrılacak bir durum gösteriyorlardı, kısa bir çalışma sonu zarlar da tamamen çıkarıldı. Uterus'a marfanil prortalbin konuldu.

Yavrunun doğmamasına sebep, uzun ekseninin anormal oluşu sonu uterus kontraksiyonlarının tam tesir edememesi idi.

Acaibat'ın şekillenmesine tesir edebilecek faktör olup olmadığını araştırmak için bu yönden anamnez de pek faydalı olmadı. İneği sahipleri kendileri yetiştirmişler, daha önce yedi defa normal yavrulamış. Laktasyon devrinde günde 6 kilo süt veriyormuş son zamanlarda yiyeceklerinde önemli bir değişiklik yapmamışlar, her zamanki yiyeceklerini yiyormuş.

Resim: 1 — Observasyon 4'c ait Coelosomien

Observasyon 5- Alacaatlı köyü işletme çiftliğinden Ali Toprak'a ait Swiss - Brown, 3 yaşındaki sincabi düğe (Prot. 614), 23/9/1962 tarihinde güç doğum sebebiyle kliniğimize getirildi.

Anamnez: 22-23 Eylül gecesi saat 23 de doğum sancıları başlamış, normal müddet zarfında doğum olmayınca çiftlik veterineri müdahale etmiş, doğumun yaptırılmıyacağına kanaat getirilince 23 Eylül pazar sabahı saat 8 de kliniğimize getirilmiştir. Vaginal yolla yapılan muayenede dört ayak, baş ve kuyruk ele geliyordu. El biraz daha ilerilere götürülünce yavrunun karın kaslarının tam gelişmediği ve barsaklarının ele geldiği hissedildi. Yavru bir acaibattı: "Coelosomien=Schistosoma reflexum".

Yavru çok büyük ve pelvis kanalında sıkışmış durumda idi. Buna rağmen genital kanal kayganlaştırılıp bir defa "extraction forcée" denendi, bir sonuç alınamadı.

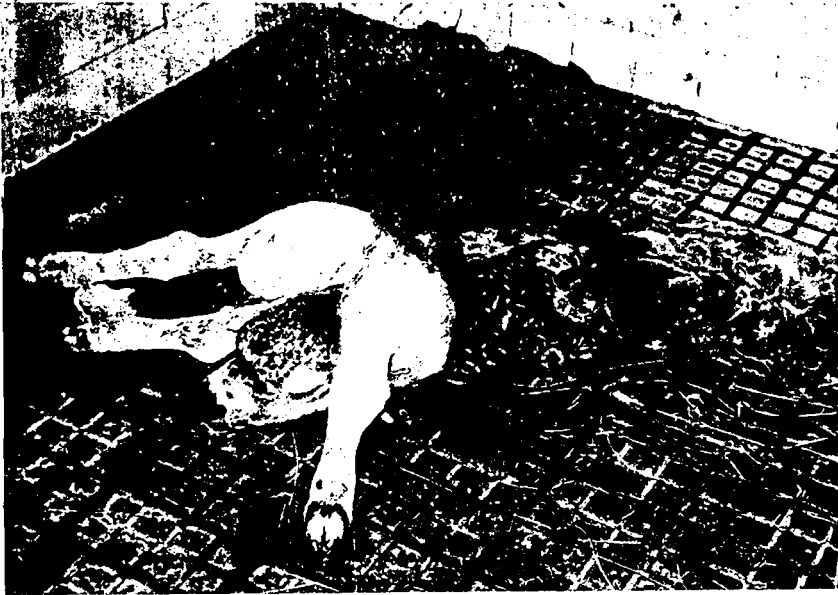
Bunun üzerine bacaklardan bir veya ikisinin spatül yardımıyla avulsiyonunu tecrübe ettik, muvaffak olmadık, zira deriyi deri altı dokusundan ayırmaya imkân yoktu.

Bacakları ve gövdenin bir kısmını Thygessen embyotomu ile kesmeye gayret ettik, yavru üzerinde teli tatbik edecek bir yer bulamadık. Version ameliyesini tecrübe ettik, yavru o kadar hacimli ve kanalda sıkışık idi ki bir nebze olsun yerinden oynatamadık.

Kıymetli oluşunu dikkate alarak anneyi kurtarmak için operation césarienne yapmaya karar verdik.

Inek yorgunluktan yere düşmüştü. Para vertebral ve operasyon bölgesinin infiltrasyon anestezi altında, (%2 lik sol. novacaine) operasyon'un bütün şartlarına riayet ederek, sol fossa para - lumbalisten laparotomi yapıldı. Uterus dorsal kenarı boyunca açıldıktan sonra, yavruya çengeller takıldı, bir yandan çengellerle çekilirken, diğer yandan vaginadan yavru itilerek operasyon yarasından dışarı alındı. Yavru çok hacimli, tostoparlak bir acı battı: "coelosomien".

Uterus ve karın boşluğuna marfanil - prortalbin konduktan sonra operasyon yarası usulüne göre kapatıldı.

Resim: 2 — Observasyon 5'deki Coelosomien

Operasyon'dan sonra 1 kilo serum glycose i.v. 20 cc. cardiazol s.c., 33,3 cc. pan terramycin i.v., 2.400.000 U.I. P.P. i.m.

Müteakip günler genel durum kontrolü yapıldı beş gün müddetle 33,3 cc. Pan terramycin i.v. verildi.

7/10/1962 günü dikişleri alındı: Tam şifa.

Resim: 3 — Observasyon 5'deki "Operation Cesarienne"lı inek

Observasyon 6— Ayvalı, Melek Hanım Durağı karşısı, No: 51 de oturan Hüdaî Atasoy'a ait Y. kara ineğe güç doğum sebebiyle çağrıldık. Yapılan dikkatli muayenede bir ikizliğin mevcut olduğu, apertura pelvis cranialis'e yakın yavrunun normal geliş ve pozisyonda olmasına rağmen başı bükülü bulunduğu tespit edildi. Düzeltilerek canlı yavru aldık. İkinci yavru coelosomien-Schistosoma reflexum idi ve arkadan geliyordu. Ön sağ bacak ve yavrunun iç organları apertura pelvis cranialis'e geldiler. Yavru küçük olduğundan çok hafif çekmelerle dışarı alındı. Göğüsü iyi teşekkül etmiş sadece karın organları boşlukta idi. Yavru beş dakika kadar yaşadıktan sonra öldü.

Ö z e t

Bu yazı ile kliniğimizde müdahale ettiğimiz fetal anomalilere bağlı güç doğumları anlattık. Bunlar iki ankylose, bir ascites, üç Coelosomien olmak üzere altı vak'adır.

S u m m a r y

Some Observations On Dystocia Due to Foetal Anomalies

In this article we cited 6 cases on fetal anomalies that we encountered in our clinic. Three of these cases were Schistosomus reflexus, two were ankylosis and one was ascites.

L i t e r a t ü r

- 1 - **Dérivaux, J.** (1957) : *Obstétrique Vétérinaire*, Vigot Frères éditeurs, Paris, 269-284.
- 2 - **Doğaneli M.Z.** (1960) : *Ankara Mintikası ve Haralarımız Evcil Hayvanlarında Görülen Doğumların Sebepleri ve Yapılan Müdahalelerden Alınan Sonuçlar*, Ege Matbaası, Ankara, 26-27-57.
- 3 - **Doğaneli M.Z.** (1960): *Bir Inekte Sert Hidrosefalustan İleri Gelme Güç Doğum*, T. Vet. Hek. Der. Dergisi, Ankara, Sayı: 164-165, 765-769.
- 4 - **Erk, H.** (1962) : *Ders Notları*.
- 5 - **Lesbouyries, G.** (1949): *Reproduction des Mammifères Domestiques* Vigot Frères éditeurs, Paris, 699-705.
- 6 - **Saint - Cyr, F-Violet, Th** (1888) : *Traité d'Obstétrique Vétérinaire*, As-selin et Houzcau, Paris, 563-605.
- 7 - **Tavernier,** (1955) : *Guide de Pratique Obstétricale Chez Les Grandes Femelles Domestiques*, II. Edition, Vigot Frères Editeurs, Paris, 245-264.

Yazı "Dergi Yazı Kurulu"na 30.IX.1964 günü gelmiştir.